

DZIENNIK BERLIŃSKI

Adres redakcji i administracji:
BERLIN W., Schillerstrasse 57,
Telefon: Bismark 7546.

Pocztowe konto czekowe: Berlin NW. 7 nr. 4203

wychodzi codziennie

(oprócz niedziel i świąt)

EKSPEDYCJA: Bytom O.-Sl. (Beuthen O.-S.), Kurfürstenstr. 19.

Cena abonamentu na pocztę miesięcz. 1,85 mk.
Wysyłka pod opaską w Niemczech 2,75 m. mies.
Abonament w agencjach 1,85 mk. miesięcznie.

Cena ogłoszeń w Niemczech:
— Za 1 milimetr osmioletowy 10 fenigów. —

Rok XXXIV

Wtorek 28-go stycznia 1930

Nr. 22

Stosunki kościelne na sowieckiej Ukrainie.

(Korespondencja własna z Ukrainy.)

Kościół katolicki w Rosji jeszcze za caratu był poniżany i uciskany, jak również i kler katolicki. Nie można było budować nowych kościołów, ani rozszerzać lub odnawiać starych, a jeśli któryś z obywateli chciał wznieść nawet własnym kosztem świątynię katolicką, musiał w tej samej miejscowości postawić również cerkiew schizmatycka. Kapłanom katolickim nie wolno było specjalnego pozwolenia gubernatora jeździć z pomocą duchowną do sąsiedniego kościoła; pozwolenie takie często nadchodziło w sam dzień koniecznego wyjazdu, tem samem uniemożliwiając go zupełnie. Księży wywożono na Sybir lub zwalniano z parafii za najdrobniejsze przewinienia względem rządu. Były wypadki, iż księża ultra-łojalnych lub bardzo przychylnych dla rządu, odznaczano orderami; nie mieli oni jednak wśród reszty kleru i wśród wiernych zaufania.

Te wszystkie przynioły, tylko w najgorszym stopniu, odziedziczyli po caracie bolszewicy, chociaż nawiązuje odrzucając wszystko, co przypomina carat. Terrorem bolszewicy zmuszają niektórych księży nawet do działalności na szkodę Kościoła. W ten sposób zmusili ks. Fedukowicza, któremu zadawane tortury odebrały zdrowe zmysły, do podpisu deklaracji, że duchowieństwo katolickie w Rosji prowadzi agitację na korzyść Polski i jest szpiegiem Polski. Długo trzymano ks. Fedukowicza w więzieniu w Charkowie, skąd dopiero po podpisaniu wspomnianej deklaracji wypuszczono go z całkowicie stargarnymi nerwami. Zgrzyziony wyrzutami sumienia kapłan ten zginął prawie nagle, oblawszy się benzyną i podpaliwszy się. Drugiego księdza długo męczono w GPU; i jego zmuszono do obietnicy być posłusznym bolszewikom. Był to ks. Antoni Kelus, który tak był przesładowany i dreczony przez GPU, że dostał pomieszania zmysłów i umarł. Do szpiegostwa był zmuszony również ks. Kazimierz Sokołowski ze Żmerynki, którego, gdy wspomnieli komuś o zmuszaniu do szpiegowania swych braci kapłanów, zesłano na wyspę Solowieckie, gdzie przebył trzy lata. Następnie odesłano go do Polski.

Obecnie w jednej diecezji Kamienieckiej aresztowanych jest dziewięciu księży. Niektórzy z nich po kilka lat są trzymani w więzieniu; wśród nich ks. Kazimierz Lubczyński z górą trzy lata jest więziony za to, że kilkoro dzieci uczył katechizmu. Ks. Trocki ze Skazyniec od trzech lat przebywa na wygnaniu na wyspach Solowieckich. Ks. Antoni Lubieński już rok siedzi w GPU za to, iż odważył się powiedzieć, że władza sowiecka, to żydowska władza. Tak samo ks. Adalbert Kobeć został uwięziony wskutek tego, iż na wezwanie agenta GPU nie chciał przer-

Prowincje wschodnie Niemiec wołają o pomoc.

Berlin. (Tel. wł.) Cała prasa niemiecka ogłasza treść memorjału, złożonego przez przedstawicieli samorządów 6-ciu niemieckich prowincji wschodnich na ręce prezydenta Rzeszy.

Wyrażając rządowi Rzeszy i Prus uznanie za dotychczasową pomoc na przez niemieckich prowincji wschodnich, memorjał domaga się z naciskiem wprowadzenia w życie specjalnej akcji pomocy dla całego wschodu niemieckiego i podkreśla, iż z powodu wytyczenia granic po przegranej wojnie wschodowi niemieckiemu zagraża niebezpieczeństwo utraty narodowego stanu posiadania.

Następnie memorjał oświadcza: „Wszyscy wiemy, że stoimy przed alternatywą: być albo nie być. Wiemy także, że najcięższej tej niedoli możnaby odrazu położyć kres, gdyż niesprawiedliwość jaka zaszła przy wy-

tykaniu granic wschodnich, została naprawiona.

Memorjał wyraża w dalszym ciągu nadzieję, że całe Niemcy udziela prowincjom wschodnim swego poparcia w walce o byt, poczem wysuwa szereg postulatów prowincji wschodnich, jak np.: budowę nowych dróg komunikacji lądowej i wodnej, wydanie zarządzeń ochronnych dla rolnictwa, popieranie kolonizacji niemieckich chłopów i robotników rolnych, energiczne poparcie niemieckiej polityki kulturalnej na wschodzie, specjalne subwencje dla administracji prowincji wschodnich, w celu ulżenia stratom, poniesionym przez wytyczenie nowych granic.

Memorjał zaznacza wkońcu, iż niebezpieczeństwo zagrażające wschodowi niemieckiemu nie da się uchylić, jeżeli w ostatniej chwili całe Niemcy nie podążą z radykalną pomocą.

Dyktator hiszpański pyta generalów o zdanie.

Madryt. Ukazał się tu komunikat oficjalny, oznajmiający, że Primo de Rivera zwrócił się do wszystkich kapitanów generalnych armji i marynarki, do szefa wojsk w Marokku, kierowników żandarmerji, karabinierów i inwalidów z prośbą o wypowiedzenie się, czy dyktatura zasługuje jeszcze

na zaufanie armji i narodu. W razie otrzymania odpowiedzi negatywnej, rząd, oparty na dyktaturze, poda się do dymisji natychmiast. Primo de Rivera wezwał wszystkie osobistości, do których się zwrócił, o udzielenie odpowiedzi natychmiastowej.

wać spowiedzi. Ks. Marjan Sokołowski, aresztowany przed trzema jeszcze laty za to, iż skarcił pewną matkę, która wydała swą córkę za komunistę nauczyciela, biorąc z nim ślub cywilny, teraz skazany został na śmierć. Ks. Czesław Fedorowicz, który miał rzekomo radzić swemu organizację wyjazd do Polski dla dalszych studiów w konserwatorium, po odbyciu 2½ lat na Solówkach, skazany został również na śmierć. Ks. Makary Korawec po 10 latach pracy na parafjach (miał 4 parafje), jako Ukraińiec i obywatel austriacki, wysłany był wskutek swej działalności zagranicę, gdyż nie śmiano go aresztować.

Z diecezji Żytomierskiej odsiadują więzienie: ks. administrator apostolski Skalski i jego zastępca ks. Kazimierz Naskrecki od pięciu lat; ponadto piętnastu innych kapłanów odbywa również więzienie, a wśród nich ks. Mikołaj Szczepaniuk, gr.-katol. proboszcz w Kijowie siedzi od 9 miesięcy, ks. Leonid Jurkiewicz, gr.-katol., nawrócony z prawosławia, trzymany jest w więzieniu od 8-miu miesięcy, jako podejrzany o patriotyzm ukraiński (na Ukrainie!).

Pozostali jeszcze na wolności księża mają do obsłużenia po 3, 4 a nawet po 5 parafii, oddalonych jedna od drugiej nieraz o 60 km. Na całą diecezję Żytomierską jest zaledwie 34 kapłanów. W diecezji Kamienieckiej jest 102 parafje i przeszło 350.000 katolików. Parafje poszczególne odwie-

dziane są przez księży raz na trzy, a czasem raz na sześć tygodni. Czyż możliwa jest w takich warunkach praca? Księża po przybyciu do danej miejscowości muszą się rejestrować u miejscowej władzy, która mimo to często nie daje pozwoleń na odprawienie nabożeństwa. Kapłani są bardzo biedni; wypędzono ich z domów parafjalnych i niejednokrotnie mieszkać muszą w niedźnych, żydowskich lokalach, płacąc przytem wysoki czynsz. Obłożeni są wysokimi podatkami, zaś dochody mają bardzo nikle, składające się jedynie z ofiar, gdyż żadnej pensji nie otrzymują. Niejednokrotnie podatek taki wynosi 600 dolarów! Są to prawdziwi misjonarze, żyjący w ubóstwie i srodze prześladowani. Podatkami również obłożone są kościoły (renta za ziemię, na której stoi kościół, ubezpieczenia przymusowe), które dochodzą do 300 i 400 dolarów rocznie. W razie niezapłacenia podatku — kościoły są zamykane, to też zubożali do najwyższego stopnia wierni, ostatni grosz składają, by nie dać powodu do opieczętowania świątyni. Wskutek nieuregulowania podatku zamknięte zostały kościoły m. in. w Starej Uszycy i Ternówce; to samo grozi i innym parafjom. Kościoły podlegają częstym rewizjom, które są bardzo szczegółowe i trwają nieraz po 2 lub trzy dni. Jeśli okaże się jakiś drobiazg (nawet, np. dzwoneczki lub ampułki), nie wpisane do ksiąg, przedmiot dany ulega konfiskacie, a komitet kościelny lub ksiądz bywa aresztowany „za tajem-

Sądy w Watykanie.

Watykan. Aresztowany ostatnio przez żandarmerji papieskich zloczyńca, który dopuścił się świętokradztwa w bazylice św. Piotra, będzie sądzony przez Trybunał Papieski. Pierwsze posiedzenie Trybunału odbędzie się w końcu b. m. w auli prowizorycznej, gdyż siedziba Trybunału nie została dotychczas przygotowana. Jak slychać, przygotowano odpowiednie togi dla sędziów i dla adwokatów.

Nieudany zamach na pociąg.

Na pociąg pospieszny, zdążający z Bukaresztu do Gałaczu usiłowano dokonać zamachu. Dynamit położony na torze kolejowym wybuchł przed najbliższym pociągu, niszcząc szyny na przestrzeni 75 cm. Uszkodzenie naprawiono natychmiast, tak że w dwie godziny po wybuchu pociąg mógł udać się w dalszą drogę. Policja podjęła energiczne śledztwo w celu wykrycia sprawców zamachu.

Zasypani górniczy.

Charleroi. Wskutek zawalenia się chodnika w jednej z tutejszych kopalń trzech górników zostało zasypanych. Mała jest nadzieja ich ocalenia.

Charleroi. O północy zdołano ocalić trzech górników, zasypanych z powodu zawalenia się korytarza w jednej z tutejszych kopalń. Zgromadzone przed kopalnią tłumy witały entuzjastycznie górników, których uważano za straconych.

majątku państwowego". Rewizji podlegają nawet cyborja i puszki z Najświętszym Sakramentem pod pretekstem, iż może tam ukryto złoto.

Na odprawianie nabożeństw, które odbywają się z całą okazałością, przybywają nawet z dalszych okolic bardzo liczne tłumy wiernych, a wśród nich, co jest rzeczą bardzo pocieszającą, wiele młodzieży. Z tego powodu nieraz obecni prawosławni duchowni podziwiają, iż wiara katolików nie upada. Mimo to jednak wzmozona od niedawna agitacja antyreligijna przynosi dużo szkody. Bezbożnicy w akcji tej mają wszelkie środki do dyspozycji, podczas gdy całym terenem działalności kapłanów jest jedynie kościół. Młodzież, szczególnie po miastach, obojętnie dla religii, tem więcej, iż w niedziele obowiązuje w szkołach nauka, zaś odpoczynek przypada na wtorek, lub środę. Gdy ktoś z dzieci pójdzie do kościoła w niedzielę, otrzymuje zła notę z obyczajów.

Sprawa więc religii, a z nią sprawa kultury, jest w wielkim niebezpieczeństwie, bo bez religii, bez Boga, człowiek dziczeje, co już tak widoczne jest w Rosji i na Ukrainie po 12 latach panowania bolszewików. Kultura w Rosji ustąpiła na 200 lat wstecz, choć i tak nie stała ona tu zbyt wysoko. A co smutniejsze, prad ten szerzy się po całej Eurone, gdzie wyżej stawia się interes materialny nad kulturę, jaka płynie z religii. Następstwa tego mogą być bardzo groźne dla całej ludzkości.